

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

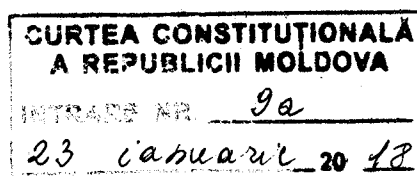
23 ianuarie 2018

MG nr. 2

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu nr. 28, MD-2004

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(1) lit. g) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

I. AUTORII SESIZĂRII

Deputați în Parlament:

Mihai Chimpie
Camp Lilian @ Cosoi Petru
Bejan Valerian Roman Zoltan
Apostol Ion
Cășian Ion
Olina Lotea Durnea
Ștefan Vlăs

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Conform dispozițiilor art. 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. art. 38 alin. (1) lit. g), 39 din Codul jurisdicției constituționale, ce conferă subsemnaților calitatea procedurală de autori ai sesizării și ținând cont de dispozițiile art. 135 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. art. 4 alin. (1) lit. a), 62 lit. a) din Codul jurisdicției constituționale, solicităm examinarea prezentei sesizări cu exercitarea, prin prisma legislației pertinente, a controlului constituționalității următoarelor dispoziții din:

1) Legea cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul RSS Moldovenești (nr. 3465 din 01.09.1989):

- a) alineatul 4 din preambul, sintagma „*limbii ruse ca limbă de comunicare între națiunile din Uniunea RSS, precum și a*”;
- b) articolul 2 sintagma „*sau cea rusă*”;
- c) articolul 3 integral „*Limba rusă, ca limbă de comunicare între națiunile din Uniunea RSS, se folosește pe teritoriul republicii alături de limba moldovenească în calitate de limbă de comunicare între națiuni, ceea ce asigură un bilingvism național-rus și rus-național real.*”;
- d) articolul 6 alineatul 1 sintagma „*sau rusă – o alege cetățeanul*”;
- e) articolul 7 cuvântul „*rusă*”;
- f) articolul 9:
 - alineatul 1 sintagma „*care se introduce pe etape. Tot odată se asigură traducerea în limba rusă*”;
 - alineatul 2 sintagma „*În caz de necesitate documentele se traduc în limba rusă*”;
 - alineatul 3 sintagma „*sau cea rusă*”;

g) articolul 10 alineatul 1 sintagmele „urmînd să fie traduse în limba rusă” și „sau în cea rusă, urmînd să fie traduse”;

h) articolul 11:

- alineatul 1 sintagmele „sau rusă”, „la libera alegere a cetățeanului”, „ori rusă”, „și rusă”;
- alineatul 2 sintagmele „sau în cea rusă”, „sau rusă”;

i) articolul 18 sintagma „și rusă”;

j) articolul 20 sintagma „și în limba rusă”;

k) articolul 25 sintagma „și se traduc în limba rusă”;

l) articolul 27:

- alineatul 1 sintagmele „și în limba rusă”, „și rusă”;
- alineatul 2 sintagmele „și în limba rusă”, „și rusă”) și, la dorința cetățeanului, se completează în una dintre limbile de pe blanchetă (formular)”;

m) articolul 28 sintagmele „și în limba rusă”, „și rusă”, „și în dreapta (de desubt) în limba rusă”, „în dreapta (mai jos) în limba rusă”.

2) Legea privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale (nr. 173 din 06.07.1994):

articolul 1 alineatul 1 sintagma „cu traducere în limba rusă și în alte limbi, conform legislației”.

3) Legea cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor (nr. 382 din 19.07.2001):

a) articolul 6 alineatul 1 sintagma „și rusă”;

b) articolul 8 alineatul 1 sintagma „și rusă”;

c) articolul 10 sintagma „și rusă”;

d) articolul 12 alineatul 1 „sau rusă”.

4) Legea pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului (nr. 797 din 02.04.1996):

articolul 47:

- alineatul 8 sintagma „împreună cu traducerea lui în limba rusă”;
- alineatul 10 sintagma „sau în limba rusă. Secretariatul Parlamentului asigură traducerea lor în limba respectivă”.

5) Codul jurisdicției constituționale (nr. 502 din 16.06.1995):

articolul 4 alineatul 2 integral „Se supun controlului constituționalității numai actele normative adoptate după intrarea în vigoare a Constituției Republicii Moldova - 27 august 1994.”.

III. EXPUNEREA ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIJINUL SESIZĂRII

Articolul VII alin. (1) din Titlul VII al Constituției Republicii Moldova „Dispoziții finale și tranzitorii” stabilește: „Legea din 1 septembrie 1989 cu privire la funcționarea limbilor vorbite

pe teritoriul Republicii Moldova rămîne în vigoare în măsura în care nu contravine prezentei Constituții”.

Legea din 1 septembrie 1989 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova sau, potrivit denumirii sale originale, Legea 3465 din 01.09.1989 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul RSS Moldovenești (în continuare Legea funcționării limbilor), a fost adoptată în perioada în care exista statul care s-a numit Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste (URSS), teritoriul actual al Republicii Moldova fiind încorporat acestui stat și având în cadrul lui statutul de republică unională. Acest stat și-a consumat existența la 25 decembrie 1991, data către care toate republicile unionale ale fostei URSS își declaraseră independența.

Menirea Legii funcționării limbilor a fost să reglementeze funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul unei foste republici unionale, în cazul dat Republica Sovietică Socialistă Moldovenească (RSSM), aflată, la rândul ei, în componența unui stat pretins federal, limba oficială a căruia a fost limba rusă. Aceasta explică statutul deopotrivă egal al limbilor moldovenești (române) și ruse pe teritoriul RSSM, ambele fiind declarate „limbi de comunicare între națiuni”, chiar dacă limbii moldovenești (române) i s-a recunoscut prin această lege statutul de limbă de stat. Acordarea unui asemenea statut limbii ruse, cu garanțiile largi pentru utilizarea acesteia, în condițiile în care RSSM era parte integrantă a URSS, era explicabilă.

Inexplicabilă este păstrarea intactă a Legii funcționării limbilor, cu menținerea aceluiași statut și garanții pentru limba rusă – limba oficială a fostei URSS, la mai bine de 26 de ani de la proclamarea independenței statului Republica Moldova (27 august 1991) și la mai bine de 22 de ani de la adoptarea Constituției acesteia la 29 iulie 1994 (intrată în vigoare la 27 august 1994). E de la sine înțeles, pe planul funcționării limbilor în Republica Moldova, anacronismul unei asemenea situații. Implicit acest anacronism este recunoscut și de legiuitorul constituant prin formularea art. VII alin. (1) din Titlul VII al Constituției. Altfel zis, el vrea să spună că Legea funcționării limbilor conține prevederi neconstituționale, rămânând în vigoare doar acelea care sunt conforme textului din Constituție.

Deși Comisiile permanente ale Parlamentului și Guvernul au fost obligate, potrivit art. II alin. (2) din Titlul VII al Constituției, să examineze conformitatea legislației cu Constituția și să prezinte Parlamentului propunerile respective în decursul unui an de la data intrării în vigoare a Constituției din 29 iulie 1994, acest lucru a eșuat.

La art. 13 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova se stabilește expres și imperativ că statul Republica Moldova are o singură limbă oficială (numită „de stat”) *„Limba de stat a Republicii Moldova este limba moldovenească [...]”*. În interpretarea dată de Curtea Constituțională art. 13 alin. (1) din Constituție, limba oficială (de stat) a Republicii Moldova este limba română.¹

Recunoscând și protejând *„dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la funcționarea limbii ruse și a altor limbi vorbite pe teritoriul țării”* la art. 13 alin. (2), Constituția, după cum corect afirmă judecătorul Mircea Iuga în opinia sa separată la Hotărârea Curții Constituționale nr. 28 din 30.05.2002 pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 100-XV din 26 aprilie 2001 privind actele de stare civilă și din Legea nr. 382 din 19 iulie 2001 cu privire la

¹ A se vedea Hotărârea Curții Constituționale nr. 36 din 5 decembrie 2013 privind interpretarea articolului 13 alin. (1) din Constituție în corelație cu Preambulul din Constituție și Declarația de Independență a Republicii Moldova, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 304-310 din 27.12.2013.

drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor, „nu atribuie acestor limbi statutul de limbi oficiale”. Aceste limbi (ucraineana, găgăuza, rusa, bulgara etc.) au în Republica Moldova statut de limbi minoritare, sau de limbi ale minorităților naționale.

Or, Legea funcționării limbilor, prin numeroase prevederi ale sale, ridică limba rusă la rang de limbă oficială (de stat), ceea ce contravine art. 13 alin. (1) și (2), art. 16 alin. (2) și art. 10 alin. (2) din Constituție. Prevederile menționate sunt „*Limba rusă, ca limbă de comunicare între națiunile din Uniunea RSS, se folosește pe teritoriul republicii alături de limba moldovenească în calitate de limbă de comunicare între națiuni [...]*” [evid. ns.].

Consacrarea statutului de „limbă de comunicare între națiuni” pentru limba rusă în RSSM, în 1989, când încă exista URSS, putea fi justificată. În condițiile în care Republica Moldova a devenit și există ca stat independent, cu o singură limbă oficială consfințită în Constituție și instituirea, la fel prin Constituție, a unui statut egal pentru limbile minoritare, printre ele numărându-se și limba rusă, menținerea unui astfel de statut pentru aceasta din urmă nu se justifică și este neconstituțională. Se va mai nota că, instituția „limbii de comunicare interetnică” sau a „limbii de comunicare între națiuni” nu este cunoscută niciunui act internațional în materie. Chiar dacă se admite că consacrarea instituției „limbă de comunicare interetnică sau între națiuni” într-o lege din Republica Moldova este îndreptățită, o astfel de limbă, în mod implicit, potrivit Constituției (art. 13 alin. (1)), nu poate fi decât limba română.

Legea funcționării limbilor continuă să-i recunoască limbii ruse statutul de „limbă de comunicare între națiuni” în Republica Moldova în condițiile în care în structura etnică a populației Republicii Moldova, etnicii ruși, potrivit datelor recensământului din 2014, reprezintă numai 4,0%, inferiori numeric etnicilor ucraineni (6,5%) și etnicilor găgăuzi (4,5%). Ponderea numerică a etnicilor ruși în populația Republicii Moldova este departe de a justifica (potrivit principiului justificării numerice consacrat pe plan internațional²) un asemenea statut pentru limba rusă. Se instituie, astfel, o distincție și o preferință nejustificată privitor la folosirea limbii ruse (etnici ruși 4,0%) în detrimentul celorlalte limbi minoritare vorbite în Republica Moldova, ceea ce plasează în condiții inegale minoritățile naționale din țară impunându-se utilizarea anume a limbii ruse în comunicarea atât uzuală cât și cu organele statului, aducându-se astfel atingere art. 16 alin. (2) din Constituție privind egalitatea tuturor cetățenilor în fața legii și a autorităților publice.

În situația în care Republica Moldova se mai confruntă cu „moștenirea culturală” lăsată din perioada sovietică de deznaționalizare și de rusificare a populației sale, instituirea unui statut privilegiat pentru limba rusă semnifică, de fapt, orientarea minorităților naționale către limba și cultura rusă, ceea ce implicit are ca efect continuarea procesului de rusificare a lor. O astfel de soluție legislativă aduce atingere art. 10 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia „*Statul recunoaște și garantează dreptul tuturor cetățenilor la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice [...]*”. Stabilirea pentru limba rusă a statutului de limbă de comunicare interetnică, la care se adaugă gradul avansat de rusificare a minorităților naționale din Republica Moldova, și lipsa dorinței unei părți din populația minoritară de a studia limba oficială a statului mai au ca efect descurajarea cunoașterii acesteia, iar pe cale de consecință împiedicarea integrării lor în societatea mai largă.

² Principiul justificării numerice este invocat, bunăoară, în Nota explicativă la Recomandările de la Oslo cu privire la drepturile lingvistice ale minorităților naționale ale înaltului Comisar al OSCE pentru Minoritățile Naționale din 1 februarie 1998, p. 29, disponibilă on-line: <http://www.osce.org/hcnm/oslo-recommendations>.

Articolele 6, 7 și 11, care consacră dreptul cetățeanului de a comunica (oral și scris) cu autoritățile publice în limba rusă și obligația corelativă a funcționarilor publici de a le răspunde (oral și scris) în aceeași limbă. Niciun act internațional din domeniul protecției drepturilor persoanelor care aparțin minorităților naționale nu consacră dreptul de a comunica cu autoritățile publice în altă limbă decât în cea oficială/oficială, excepție fiind zonele locuite tradițional sau în număr substanțial de astfel de persoane, unde, în anumite condiții, în relațiile cu autoritățile publice poate fi utilizată limba minoritară. Bunăoară, art. 10 § 2 din Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale din 1 februarie 1995³ dispune – „*În ariile locuite tradițional sau în număr substanțial de persoane aparținând minoritățile naționale, dacă aceste persoane solicită acest lucru și acolo unde aceasta cerere corespunde unei nevoi reale, părțile se vor strădui să asigure, în măsura posibilului, condiții care să permită folosirea limbii minoritare în raporturile dintre aceste persoane și autoritățile administrative.*”.

Altfel zis, articolele 6, 7 și 11, de rând cu alte articole din Legea funcționării limbilor, consacră dreptul cetățeanului Republicii Moldova de o altă etnie decât cea majoritară de a nu cunoaște limba oficială a statului, de a o ignora, ceea ce, din nou, se situează într-o logică contrară cerințelor actelor internaționale în materie. Atât Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale din 1 februarie 1995 (art. 14 § 3), cât și Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare din 5 noiembrie 1992⁴ pornesc de la necesitatea însușirii limbii oficiale de către persoanele aparținând minorităților naționale din statele respective. În alineatul 6 din preambulul acesteia din urmă se menționează: „*Subliniind valoarea interculturalității și a plurilingvistului, și considerând că protecția și încurajarea limbilor regionale sau minoritare nu trebuie să se facă în detrimentul limbilor oficiale și a necesității de a le însuși; [...]*” [evid. ns.].

Considerentele expuse mai sus sunt valabile și în privința art. 12 alin. (1) din Legea nr. 382 din 19.07.2001 cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor (în continuare Legea minorităților naționale), care prevede: „*Persoanele aparținând minorităților naționale au dreptul de a se adresa în instituțiile publice oral și în scris, în limba moldovenească sau rusă, și de a primi răspuns în limba în care au formulat adresarea*”.

Articolele 9, 10, 25 și 28 din Legea funcționării limbilor, care obligă ca documentele și actele adoptate de autoritățile publice, la fel ca și denumirile acestora să fie traduse sau întocmite în limba rusă. Cerința ca denumirile „instituțiilor și localurilor publice” să fie indicate și în limba rusă este prezentă și în art. 10 din Legea minorităților naționale. Instituirea preferinței în cauză este contrară art. 10 alin. (2), art. 13 alin. (1) și art. 16 alin. (2) din Constituție.

Aceeași preferință discriminatorie pentru traducerea în limba rusă a actelor adoptate de autoritățile publice se găsește și în art. 1 alin. (1) din Legea nr. 173 din 6 iulie 1994 privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale – „*Legile, promulgate de Președintele Republicii Moldova, hotărârile Parlamentului, decretul Președintelui Republicii Moldova, hotărârile și dispozițiile Guvernului, actele Curții Constituționale și ale Curții de Conturi, actele normative ale organelor centrale de specialitate ale administrației publice, ale Băncii Naționale a Moldovei și ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare, precum și actele normative de*

³ Republica Moldova este parte la aceasta în virtutea Hotărârii Parlamentului nr. 1001 din 22.10.1996 cu privire la ratificarea Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 072 din 07.11.1996.

⁴ Deși a semnat-o, Republica Moldova nu este încă parte la aceasta.

ratificare, acceptare, aprobare sau aderare la tratatele internaționale, însoțite de textul tratatului în limba de stat [...] se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, editat de Agenția Națională de Presă „Moldpres”, în limba de stat cu traducere în limba rusă și în alte limbi conform legislației [...]” [evid. ns.].

De asemenea, preferința discriminatorie pentru publicarea actelor normative în limba rusă se întâlnește și în art. 8 alin. (1) din Legea minorităților naționale, care prevede: „Statul asigură publicarea actelor normative, comunicatelor oficiale și altor informații de importanță națională în limbile moldovenească și rusă” [evid. ns.]. Preferințele în cauză sunt contrare art. 10 alin. (2), art. 13 alin. (1), art. 16 alin. (2) din Constituție.

Articolele 18 și 20 din Legea funcționării limbilor, care garantează dreptul la educație preșcolară, la studii medii de cultură generală, medii de specialitate, tehnico-profesionale și superioare în sistemul educațional din Republica Moldova în limba rusă, de rând cu garantarea realizării aceluiași drept în limba română, însă în defavoarea altor limbi minoritare din Republica Moldova purtătorilor cărora nu li se garantează un asemenea drept. O prevedere și mai largă în același sens se întâlnește și la art. 6 alin. (1) din Legea minorităților naționale. Prevederile de la aceste articole vin în contradicție cu art. 10 alin. (2) și art. 16 alin. (2) din Constituție.

Articolul 27 din Legea funcționării limbilor, care impune executarea și imprimarea blanchetelor (formularelor), întocmirea textelor sigiliilor și ștampilelor în limba rusă. O atare obligație este în contradicție cu art. 13 alin. (1) și art. 16 alin. (2) din Constituție.

După cum s-a menționat, Legea funcționării limbilor a fost adoptată în 1989. Dat fiind momentul adoptării sale, anul 1989, și dacă se ține cont de prevederea art. 4 alin. (2) din Codul jurisdicției constituționale nr. 502 din 16.06.1995 („Se supun controlului constituționalității numai actele normative adoptate după intrarea în vigoare a Constituției Republicii Moldova - 27 august 1994”), Legea funcționării limbilor ar urma să fie exceptată controlului de constituționalitate. În opinia noastră, exceptarea de la controlul de constituționalitate a legislației Republicii Moldova adoptate până la 27 august 1994, din aceasta făcând parte și Legea funcționării limbilor, cu vicii de constituționalitate recunoscute implicit de legiuitorul constituant la art. VII alin. (1) din Titlul VII al Constituției, dar și Legea nr. 173 din 6 iulie 1994 privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale, reprezintă o denegare a supremației Constituției consfințită la art. 7 „Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică”. Prin urmare, se impune declararea neconstituționalității și a art. 4 alin. (2) din Codul jurisdicției constituționale nr. 502 din 16.06.1995 pe motivul contradicției acestuia cu art. 7 din Constituție.

IV. EXPUNEREA CERINTELOR AUTORILOR SESIZĂRII

În contextul celor expuse și în temeiul normelor solicitate ținând cont că circumstanțele de fapt și de drept expuse ridică probleme de drept, solicităm respectuos înaltei Curți de Jurisdicție Constituțională:

1. primirea spre examinare și declararea admisibilă a prezentei sesizări;
2. emiterea unei hotărâri privind declararea neconstituționalității a următoarelor dispoziții din:

2.1) Legea cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul RSS Moldovenești (nr. 3465 din 01.09.1989):

- a) alineatul 4 din preambul, sintagma „*limbii ruse ca limbă de comunicare între națiunile din Uniunea RSS, precum și a*”;
- b) articolul 2 sintagma „*sau cea rusă*”;
- c) articolul 3 integral „*Limba rusă, ca limbă de comunicare între națiunile din Uniunea RSS, se folosește pe teritoriul republicii alături de limba moldovenească în calitate de limbă de comunicare între națiuni, ceea ce asigură un bilingvism național-rus și rus-național real.*”;
- d) articolul 6 alineatul 1 sintagma „*sau rusă – o alege cetățeanul*”;
- e) articolul 7 cuvântul „*rusă*”;
- f) articolul 9:
 - alineatul 1 sintagma „*care se introduce pe etape. Tot odată se asigură traducerea în limba rusă*”;
 - alineatul 2 sintagma „*În caz de necesitate documentele se traduc în limba rusă*”;
 - alineatul 3 sintagma „*sau cea rusă*”;
- g) articolul 10 alineatul 1 sintagmele „*urmînd să fie traduse în limba rusă*” și „*sau în cea rusă, urmînd să fie traduse*”;
- h) articolul 11:
 - alineatul 1 sintagmele „*sau rusă*”, „*la libera alegere a cetățeanului*”, „*ori rusă*”, „*și rusă*”;
 - alineatul 2 sintagmele „*sau în cea rusă*”, „*sau rusă*”;
- i) articolul 18 sintagma „*și rusă*”;
- j) articolul 20 sintagma „*și în limba rusă*”;
- k) articolul 25 sintagma „*și se traduc în limba rusă*”;
- l) articolul 27:
 - alineatul 1 sintagmele „*și în limba rusă*”, „*și rusă*”;
 - alineatul 2 sintagmele „*și în limba rusă*”, „*și rusă*” și „*la dorința cetățeanului, se completează în una dintre limbile de pe blanchetă (formular)*”;
- m) articolul 28 sintagmele „*și în limba rusă*”, „*și rusă*”, „*și în dreapta (de desubt) în limba rusă*”, „*în dreapta (mai jos) în limba rusă*”.

2.2) Legea privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale (nr. 173 din 06.07.1994):

articolul 1 alineatul 1 sintagma „*cu traducere în limba rusă și în alte limbi, conform legislației*”.

2.3) Legea cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor (nr. 382 din 19.07.2001):

- a) articolul 6 alineatul 1 sintagma „*și rusă*”;
- b) articolul 8 alineatul 1 sintagma „*și rusă*”;
- c) articolul 10 sintagma „*și rusă*”;
- d) articolul 12 alineatul 1 „*sau rusă*”.

2.4) Legea pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului (nr. 797 din 02.04.1996):

articolul 47:

- a) alineatul 8 sintagma „împreună cu traducerea lui în limba rusă.”;
- b) alineatul 10 sintagma „sau în limba rusă. Secretariatul Parlamentului asigură traducerea lor în limba respectivă.”.

2.5) Codul jurisdicției constituționale (nr 502 din 16.06.1995):

articolul 4 alineatul 2 integral „Se supun controlului constituționalității numai actele normative adoptate după intrarea în vigoare a Constituției Republicii Moldova - 27 august 1994.”.

V. DOCUMENTE ANEXATE

1) Legea cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul RSS Moldovenești (nr. 3465 din 01.09.1989),

2) Legea privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale (nr. 173 din 06.07.1994),

3) Legea cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor (nr. 382 din 19.07.2001),

4) Legea pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului (nr. 797 din 02.04.1996):

5) Codul jurisdicției constituționale (nr 502 din 16.06.1995)

6) *Legislația pertinentă:*

Constituția Republicii Moldova:

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 10

Unitatea poporului și dreptul la identitate

.....

(2) Statul recunoaște și garantează dreptul tuturor cetățenilor la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase.”

Articolul 13

Limba de stat, funcționarea celorlalte limbi

„(1) Limba de stat a Republicii Moldova este limba moldovenească, funcționând pe baza grafiei latine.”

Articolul 16

Egalitatea

.....

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Titlul VII
Dispoziții finale și tranzitorii
Articolul VII

„(1) Legea din 1 septembrie 1989 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova rămîne în vigoare în măsura în care nu contravine prezentei Constituții.
...”

Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale

Articolul 10

....

2. În ariile locuite tradițional sau în număr substanțial de persoane aparținând minoritățile naționale, dacă aceste persoane solicită acest lucru și acolo unde aceasta cerere corespunde unei nevoi reale, părțile se vor strădui să asigure, în măsura posibilului, condiții care să permită folosirea limbii minoritare în raporturile dintre aceste persoane și autoritățile administrative.

...”

Articolul 14

...

2. În ariile locuite tradițional sau în număr substanțial de persoane aparținând minorităților naționale, dacă exista o cerere suficientă, părțile vor depune eforturi pentru a asigura, în masura posibilului și în cadrul sistemului lor educațional, ca persoanele aparținând acestor minorități să beneficieze de posibilități corespunzătoare de învățare a limbii lor minoritare ori de a primi o educație în această limbă.

3. Paragraful 2 al acestui articol se va aplica fără a se aduce atingere învățării limbii oficiale ori predării în acesta limba.

Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare

Alineatul 6 din preambul

Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare În alineatul 6 din preambulul acesteia din urmă se menționează: „Subliniind valoarea interculturalității și a plurilingvismului, și considerând că protecția și încurajarea limbilor regionale sau minoritare nu trebuie să se facă în detrimentul limbilor oficiale și a necesității de a le însuși; ”

VI. SEMNĂTURA

Deputați în Parlament

